Varför fascinerar laviner så?

Fjällsäkerhetsrådet 40 år

Stockholm 22 oktober 2019

av Stefan Mårtensson

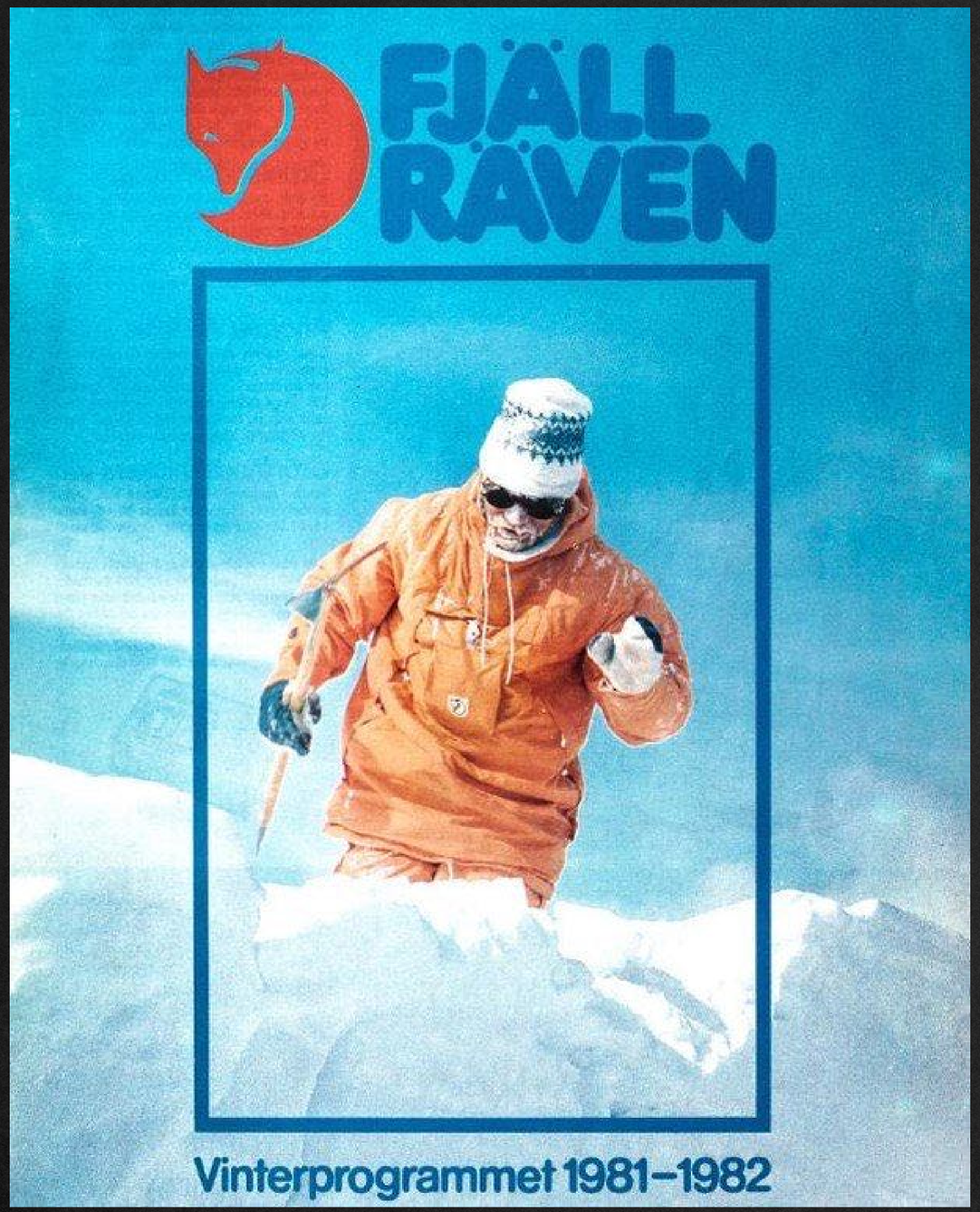
FJÄLL
RÄVEN
Vinterprogrammet 1981–1982

Varför fascinerar laviner så?

fascination [-ʃinaʃoˈn ljust första sj-ljud] substantiv *~en ~er*

ORDLED: fasc·in·at·ion·en

- intensivt intresse

  EXEMPEL: *man läser boken med fascination*

- äv. egenskapen att väcka intensivt intresse

  EXEMPEL: *den fascination som finns i utforskandet av det okända*

- äv. i ett uttryck för intresse parat med mindre positiv känsla

  EXEMPEL: *skräckblandad fascination*

KONSTRUKTION: *fascination (för/inför/över ngn/ngt/SATS)*

HIST.: sedan 1837; till fascinera

FASCINERA *faʃ*[1] *ine*[4] *ra,* ngn gg *fas*[1] *-,* i Sveal. äv. *-e*[3] *ra*[2], v.[1] **-ade.** vbalsbst. -ANDE, FASCINATION (se *avledn.*)

✚ Etymologi

(i sht i skriftspr.) (be)dåra, förtrolla, förhäxa, tjusa; numera företrädesvis i bildl. anv.; ofta i p. pr. med adjektivisk bet.: fängslande, betagande. *Man var fascinerad av hans genialitet, förespeglingar. Ett fascinerande inflytande. En fascinerande personlighet. Värka fascinerande.* *RARP* 6: 324 **(1658).** *(Synen)* är förwirradh, fascineradh, kiusadh eller förtrolladh. SYLVIUS *Mornay* 279 **(1674).** *(Fiskgjusen)* .. fascinerar den på ljus dybotten stående gäddan, genom att kasta sin egen skugga framför offret. STRINDBERG *Blomst.* 59 **(1888).** En viss demoniskt fascinerande tjuskraft. WEGELIUS *MusH* 419 **(1893).** Det fascinerande, det poetiska i pilgrimstågen. *PT* **1911,** nr 47 A, s. 3.

A v l e d n . : FASCINATION, r. [jfr fr. *fascination*] (mindre br.) förhäxning, förtrollning, tjusning, förbländning. PFEIFFER **(1837).** *Ekbohrn* **(1904).**

Egenskapen att väcka intensivt intresse...
"...parat med mindre positiv känsla"

Orsakar fascinationen hönor, överdrivs risken med laviner?

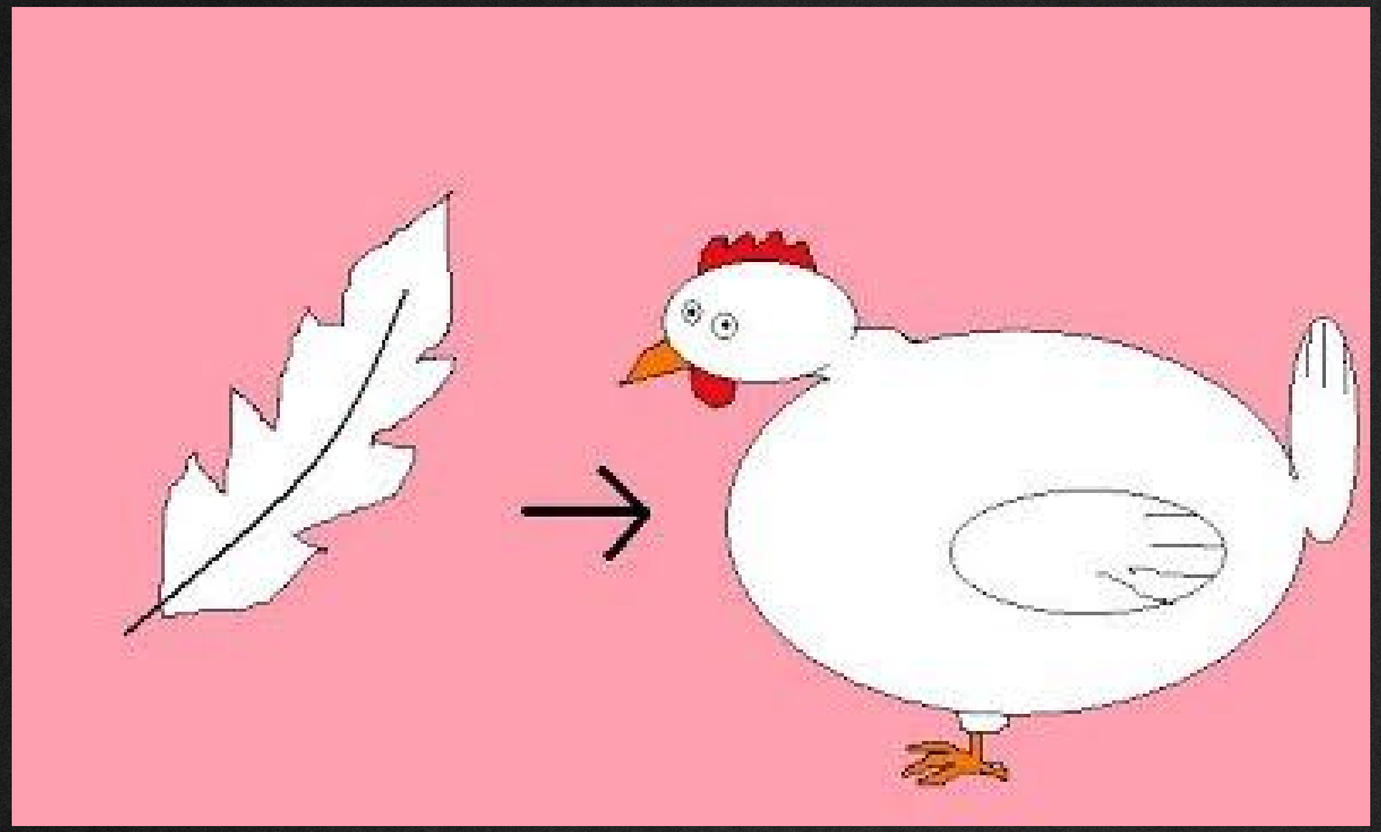

Gör Naturvårdsverket en höna av en fjäder?

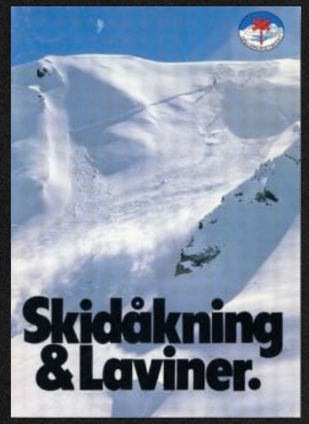

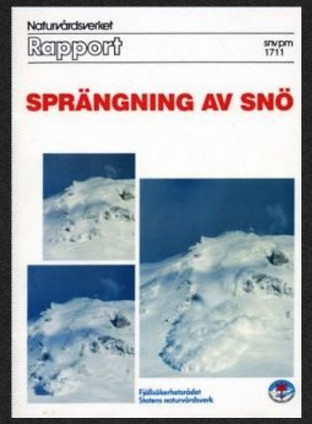

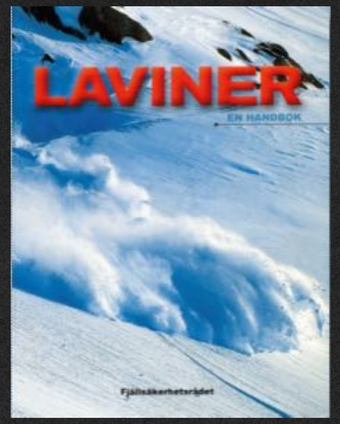

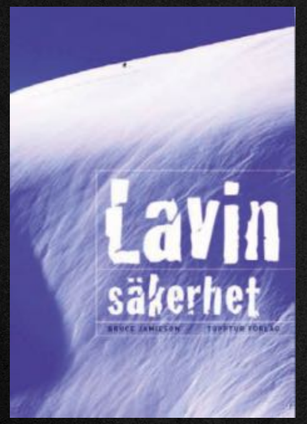

FAKTA: Det dör cirka 2-3 svenskar i laviner per år

Gör Försvarsmakten en höna av en fjäder

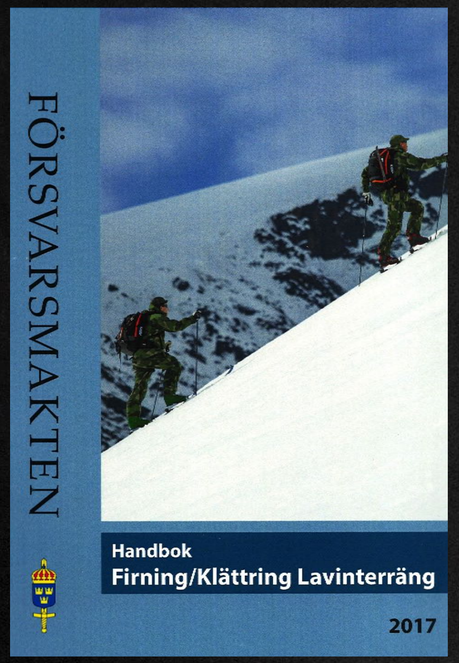

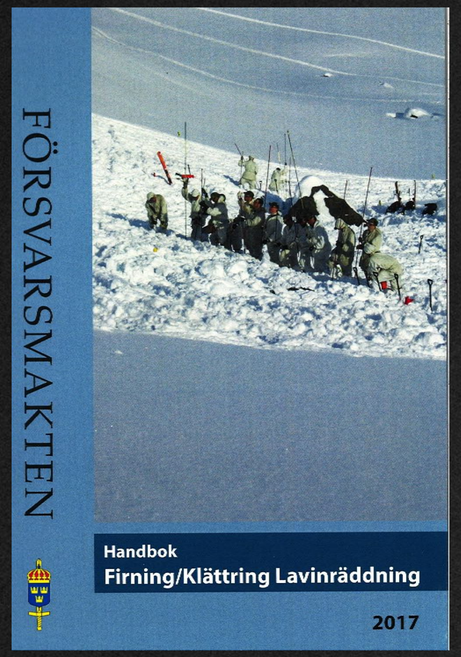

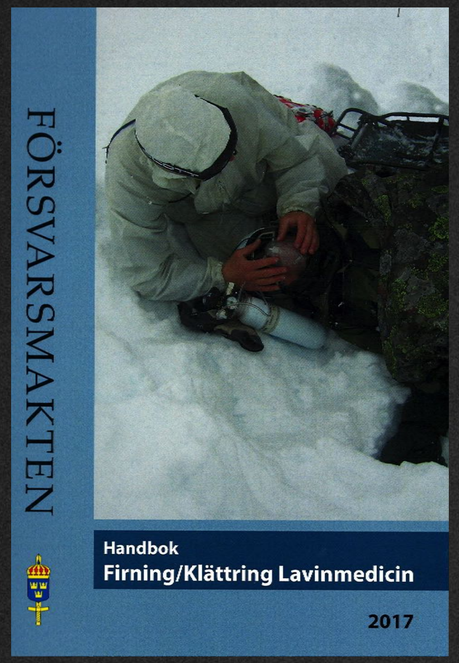

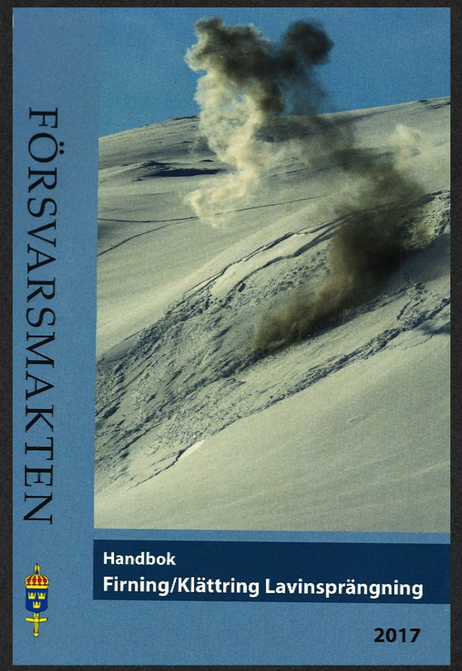

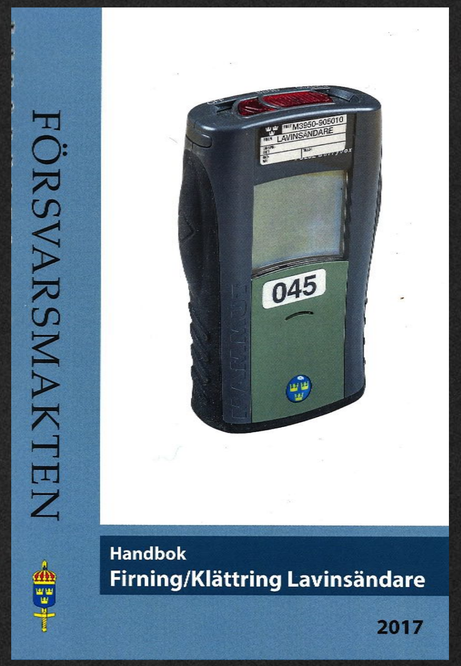

FAKTA: Senast en svensk militär dog i en lavin var 1943

Gör Polisen gör en höna av en fjäder?

Jörgen Modin hundförare och områdesansvarig för hundverksamheten med polisen i Jämtland. Här leker han med en av räddningshundarna. Foto: Marcus Frånberg/Sveriges Radio

VISA ALLA BILDER (4)

LAVINÖVNING

Lavinhundar övas i Bydalen

4:10 min Min lista Dela

Uppdaterat onsdag 24 januari 2018 kl 17.16 Publicerat onsdag 24 januari 2018 kl 14.13

Hundförare från nästan hela fjällkedjan i Sverige är med på den veckolånga övningen i Bydalen, som fokuserar på räddning i fjällmiljö.

Under den veckolånga övningen i Bydalen får hundarna träna på situationer som kan uppkomma vid lavinräddning som att åka helikopter och skoter samt vindmarkering.

Det finns i nuläget endast fem lavinekipage totalt i Jämtland, vilket är ganska lite anser Modin.

– Jag vill ha fem lavinhundar i norra samt fem i södra delen av länet.

FAKTA: I Sverige dör någon i en lavin ungefär vartannat år

Nej, myndigheternas intresse är nog befogat

Moraliskt

Ekonomiskt

Nu värderas ett människoliv högre av Trafikverket

Publicerad 12 maj 2018

Trafikverket har nyligen höjt det statistiska värdet av ett människoliv. Nya studier visar att samhällskostnaderna för ett förlorat liv är större än vad man tidigare trott, och att allmänheten är villig att betala mer för ökad trafiksäkerhet.

Forskare på bland annat Örebro universitet har genom studier presenterat ett underlag som gör att Trafikverket nu höjer värdet på ett statistiskt liv från 24 till 40,5 miljoner kronor.

Det nya värdet används av Trafikverket när man väger kostnader mot nytta i samband säkerhetsåtgärder i trafiken.

Ny riskvärdering

Den kraftiga ökningen beror på att den tidigare siffran baserades på individers betalningsvilja för trafiksäkerhet som en skattefinansierad vara.

I de nya studierna har frågorna ställts med utgångspunkt i att trafiksäkerhet är någonting som var och en betalar för, och då blir individens betalningsvilja för ökad säkerhet betydligt större.

– Vi har även studerat vilka skador som uppstår vid en trafikolycka, hur hälsan påverkas samt varaktighet av hälsoförlusten, säger Lars Hultkrantz, professor i nationalekonomi vid Örebro universitet.

Lars Hultkrantz är forskare på Örebro Universitet.

Paritet med övriga länder

Det nya värdet i Sverige ligger på ungefär samma nivå som i övriga Europa.

– Danmark och Norge har haft ett högre värde av ett statistiskt liv än Sverige, men höjningen till 40,5 miljoner kronor gör att vi nu kommer upp i samma nivå som våra grannländer, säger Lars Hultkrantz.

Men media då?

Gör media hönor av fjädrar?

Lavin har gått i Åre

tis 26 mar 2019

av**Victor Stenquist**

Polisen har larmats om att en lavin gått i Åre.

Spår ska ha setts gå både in och ut ur lavinen – men räddningsinsatsen kunde avslutas efter 40 minuters sökande.

Fjällräddare och polishelikoptrar deltog under eftermiddagen i sökarbetet i Åre.

Anledningen var att man vid 12.50-tiden larmades om att en lavin ska ha gått i fjällområdet.

”Nu måste det säkerställas att ingen person har dragits med i lavinen”, skrev polisen på sin hemsida.

Ingen tros skadad

När pistörer vid företaget Skistar anträffat gruppen som uppgavs ha utlöst lavinen och sökt igenom området valde man vid 13.30-tiden att avsluta sökarbetet.

– Man har sonderat snömassan och nu avslutat insatsen, säger Maria Linné, kommunikatör vid polisen i region Nord.

Ingen person tros ha drabbats av lavinen.

FAKTA: 2018 dog 15 svenskar vid isolyckor

Medias "intensiva intresse"
behöver vi undersöka närmare

Orsakas det av det moderna medieklimatets jakt efter klick, upplagor och tittarsiffror?

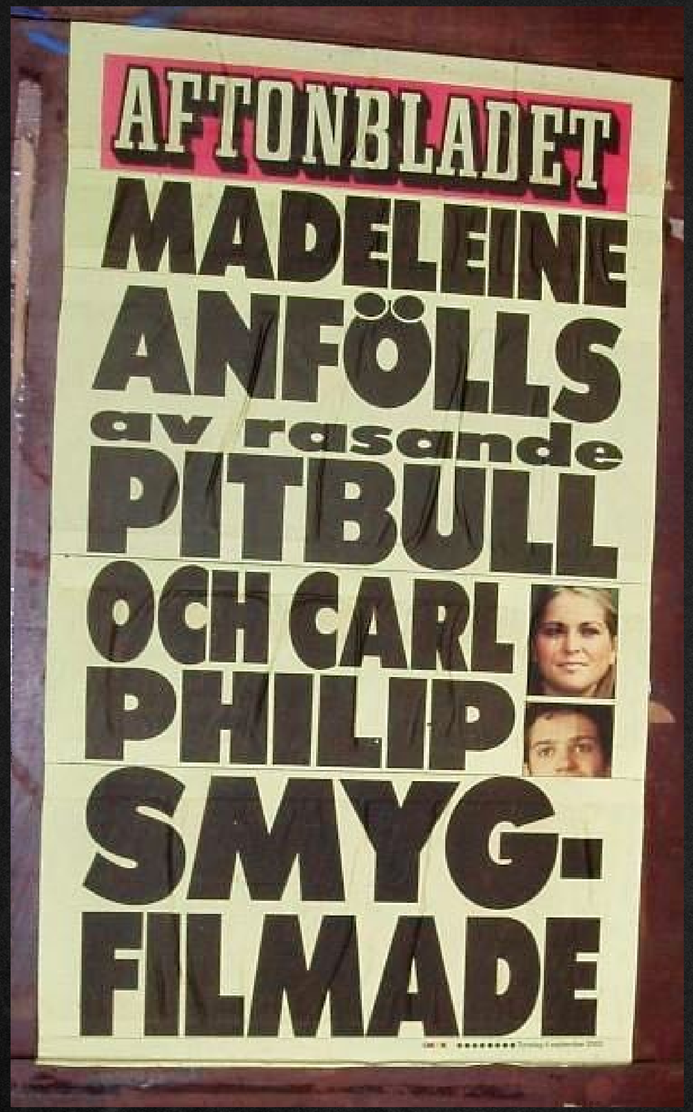

3 januari 1917

- Första världskriget pågår
- Slaget om Somme har precis avslutats med totalt 1 223 907 i förluster
- Nivelleoffensiven ska snart inledas som kommer att orsaka 371 183 i förluster

Huvudredaktör
OTTO v. ZWEIGBERGK.
Ansv. redaktör o. ansvarig utgivare
ANTON KARLGREN.
Tryckeri
Dagens Nyheter, Stockholm.

DAGENS NYHETER.

Telegramadress: Dagensheter, Rikstelefon, Stockholmstelefon: Dagens Nyheter.
Lösnummerpris: 6 öre.
(På järnvägstågen, å Gotland och Öland samt å orter, belägna på större än 300 km. fr. Stockholm, 10 öre.)

Nr 2 Uppl. A (Stockholmsupplagan nr 16735) Onsdagen den 3 Januari 1917

Två helger med litet sprit.

Ökad vinkonsumtion både i hemmen och ute.

Öl och vermut komma till heders på restaurangerna.

En och en halv månad är för knappt tid att ge en full tillförlitlig bild av kristidsrestriktionernas verkningar, men med de två helger vi nyss passerat har den nya ordningen genomgått sitt första stora prov, och på resultatet därav torde man kunna gründa ett omdöme, åtminstone beträffande verkningarna i en del avseenden.

De restriktioner som trädde i kraft den 16 november avsåge ju icke i största rummet att tillgodose nykterhetssynpunkterna. Det väsentliga målet var att spara på varorna, så att inte eller den minsta möjliga del av vårt knappa livsmedelsförråd behövde tas i anspråk för rusdryckshanteringen. Emellertid är det från de förut nämnda synpunkterna som restriktionerna verkningar först och lättast blir synbara. Därför har man för ett allmänexamen omöjlighet framst att hålla sig till polisens vittnesmål. I Stockholm, har den meddelats, har det skärpt varit en så nykter jul som 1916.

I vissa distrikt behövde under julhelgdagarna ingen enda person anhållas för fylleri, och även i fråga om slöpekafeli, där det lättare eller starkare ruset spelar en stor roll, skola tillkännagivande fakter, har bilden även varit ganska ljus. Lätande rapporter ha även ingått från andra städer.

Man får också ett rätt bestämt intryck av att folk i allmänhet gunstar vad funnit sig i de inskränkningar i den traditionella juldrycken som restriktionerna ålagt dem. Det gnisslar egentligen förvånansvärt litet, och även om spritfrågan varit föremål för livlig diskussion på mellandagarna alla hjördningar, har man dock sällan sett sura miner. Man har med glad ljus resignation förskaft den hemmabryggada honjakajutigen och ersatt denne vingtjog och öle allitör mycket saknat kraftfen med den familjevarma punschen, konjaken eller vinägyn. Se den fordrar dock att det finns någon att dricka, och det är därför vänt som kommit på bordet. Här kommer man fram till en av de intressantaste frågorna i samhället med restriktionerna, — vad som ha de ökade konsumtionen till vinkonsumerande folk?

Restriktionerna på restaurangerna: öl och vin på kafeborden.

Givetvis är det omöjligt att för närvarande ge ett utömmande svar på frågan. Det är inte enbart bland vårt större vinhandlare har dock lämnat några svar som bidrage till att belysa förhållandena.

Såsom representativa för restaurangerna kan direktör Tornblad svar gälla. Han intryck från Centralrestaurangen förut och framst — och i det avseendet har man bekant sänkt sägel annat — att konsumtionen av bränvin ej ökat genom spritbiljett avsnitt. Det har naturligtvis en förklaring däri att maximivantiteter finnas fastställda för dessa varor. För utländsken spirituosa, konjak, vinky, likörer o. v., finnas, som känt, inga sådana maxima, och sammanställes detta förhållandet med att man knappast kan minnas en jul med så mycket folk på hotellen och att spirituosfinen i är satte ett fullkomligt rekord i fråga om publikfrekvensen, ligger den nära till hands att förmoda att konsumtionen av sådana varor skulle avsevärt ökas såsom ersättning för punschen. Emellertid anser sig direktör Tornblad icke kunna ge vittnesbörd av sådant antagande. Om det är någon det-ning, så är den i alla händelser tämligen obetydlig. Man tillägger sig numera i regel inga specialsorter. Så är det konsumtionen av dryckor som icke drabbas av restriktionerna, det är det om dessa tydligt, har hr Tornblad funnit, att det numera konsumeras mera av de för, och, detta icke blott till gäfva vänlöden, utan även i kafeet. Den händer nu betydligt oftare än förr att man får se en kafegäst med en glas portvin eller scherry, men den starkast dikade konsumtionen gäller trots gen vermut. Det är hållet icke så sällsynt med öl. Det finnas inte tor hr Tornblad icke på någon bestämd omfattning av dryckesordena därhän att man kommer att önsqäl till vin i stället för punschkonsumtion.

Stora vinaffärer hos vinhandlarna — och specceriterna.

Även vinhandlarna ha märkt en ökad efterfrågan på vin. Det gäller huvudsakligast de starkare vinerna, såsom portvin och scherry samt även madeira, och så naturligtvis, eftersom det är jul och man i regel inte har råd att bygga den, i det hemmet, det speciella, medelstade drickslag F. M. Svaflå i vinhandelsfirmans Lifberg & komp., kan man icke tala om någon ökning efter vin dagarna före jul-perna, och mätan aldrig göras sådana inköp att de berättiga till den antagandet att avsikten är att skafla sig ett ras. I allmänhet gäller de större inköpen av begrepp familjer för julbjudningarna. I de flesta fall har man inge under december tagit ut de två liter spirituosa som det nykterhetsbegränsar till. Därom är det emellertid sedan att vitra sig med större bestämdhet, man det förhållandet som är påfallande, att de ha äfvenfall, de i vilken vinga ut-

Försvararna vika alltjämt i Rumänien. Ententesvaret till Wilson nu utarbetat.

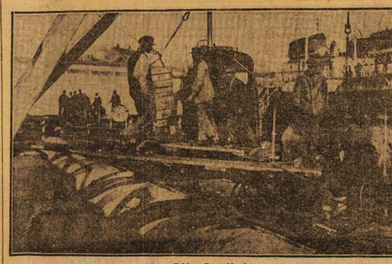

U-båten Deutschland.

Vi se här en bild från arbeten med internningen ombord på ententeunderbåten Deutschland i New Londons hamn.

Berättelsen om Deutschlands första seskmande resa över Atlanten och tillbaka är i friskt minne hos alla Dagens Nyheters läsare. Skildringar av den andra, den föredlige av i den tysks gestalt, Den tysks ha förlopp betydligt lugnare än den första — tack vare det utermiga vädret, som visserligen gjorde vistelsen om ej behov av pröfvade, men som också drog ett brett streck i räkningen för de blockerande spanningsfolen. På återfärden i Amerika räckte stormen ända till Norrmandie kust, på återresan till hemkomsten i tyska farvatten.

För New London, som först på senaste tiden börjat utnyttja sina naturliga förutsättningar till att bli en hamnstad, blir den Deutschlands besök på sätt och vis en epok; det var det första farty som hall dess hamn som destination efter en resa över Atlanten. Att kreeras till Amerikanare under sådana omständigheter en reklam som varje yankee förstår att uppskatta. Ochså blevo Deutschlands besöl och besättning under denna sin andra vistelse i Amerika föremål för en ej mindre entusiastisk välkomstskyllning än föreut i Baltimore.

Inga nya ansträngningar av president Wilson

Vad man tänker i Washington om ententens svar på den tyska noten.

PARIS, tisdag.
(Ty. T.) New York Herald skriver: Ledande kretsar i Washington se i de allierades svar ett tecken till deras ursprungliga beslut att fullföljs trigget sig. da till dess de uppnått de bestämda målen samt ett tydligt bevis på misförstånd av den tyska mandvern, som avsåg att stå tvistefrön bland de enskilda av de allierade nationerna. Det är en allmän mening att presidenten icke vidare skall göra några nya ansträngningar.

Amerikanska präster uttala sig mot en för tidig fred.

PARIS, tisdag.
(Ty. T.) Till Agence Havas telegrafera från Newyork:

Hundra framstående protestantiska präster ha undertecknat ett manifest som energiskt avvisar tanken på varje för tidig fred med den motiveringen att trigget måste fortsättas ända tills en definitiv fred uppnåtts, vilken är grund för att den i det intresse som mänskligheten måste lysa som kristen bet.

Svaret till Wilson utarbetat och avsändes inom de närmaste dagarna.

LONDON, tisdag.
(Ty. T.) Reuter erfar att de allierade ämna ej avsätt svaret på president Wilsons not. I fredsfrågan. Man har ansett det klokt att vänta tills det tryfjuta mellan svaret på Tyskland not och noten från Förenta staternas president. Svaret av de allierade kommer att studeras av de allierade. Det kommer troligen att gå efter en nägra dagar.

Den har redan meddelats att spanska regringen icke ansluter sig till

förskrämning motbokerna utnyttjata inman restriktionerna trädde i kraft. Det gäller ej alltid av hunderna ha sina köpbok med det avsedda endast till half en, och tränsen det de barnen är det endast familjer med stort utgjuge som bett utnyttjat detta. Det Löfbergska firman är en av de största vinplacerarföretagen till restaurangerna, men man har därifrån ännu ej mäkt skaffa vinerna till det efterfrågan, förmodligen beroende på att de hatt stora lager inne.

Den ökade vinkonsumtionen har märkts i samtliga vinhandelsfärger som tillfrande. Den ökade vinhandlarna numera ej billigare vin än 1 kr. pr helbutelj. Under det att spefarfärerna förtfarande ha kvar lager av dätiga, starkt förskrarna vinar för 1 kr. 50 öre. Vinhandlarna säga sig också veta att spensterna i stil gjort stora affärer i dylika sämre varor, som ofta torde kunna betecknas som bländervin. Som ett exempel på i vilken grad konsumtionen av starkare spirituosa tenderar till följd av restriktionerna förtjänar nämnas att man i en vinhandel på Östermalm, det man förr brukade räkna med att julftonen få sälja 500 à 600 liter konjak, i år motsvarande dag hade en omsättning av endast 95 liter.

De allierades svar till Wilson skall komma kritiken mot dem att tystna.

LONDON, tisdag.
(M. M.) De amerikanska tidningarna framhålla i sina kommentarer till fredsförfattaget att när de allierade svar till presidenten Wilson bekantgjorts skall kritiken samt de allierade tortfalla. De allierade skola vara sig upprätt gjorts ej hänsyn till det positive som den nejaktiga sidan av sin politik. De skola dari redogöra för den faktiska betydelsen av nationalitetsprinsipen i alla dess detaljer. Italien, Rumänien och Serbien ha stora nationella territorier som måste återhämmas till dem. De allierade no skall av en klar och tydlig framställning av hela nationalitetsproblemet.

Ny justitieminister i Ryssland.

PETROGRAD, tisdag.
Senator Dobrovolski har utnämnts till justitieminister efter senator Makarov, som avgått.

presidenten Wilsons démarche och man vänar att Holland ej kommer att tiäre sig i saken. Av särskilt intresse kommer det att bli för Nordamerika att höra att alla förrsk som gjorts i syfte att utverka de sydamerikanska staternas medverkan haft figa fördelgång. Varken staterna av någon betydelse, såsom Argentina och Brasilien, eller en del andra småstater ha förvänt att första någon aktion.

Vissa verbala uttäggningar ha hänsats av Förenta staternas representant i Haaglfiga kurvstäder för att förbjudas nägra punkter i noten, vilkas betydelse icke blivit klar.

Fredsvillkor kunna ej uppställas förrän man beslutat sig för överlägsningar.

BERLIN, tisdag.
— *Korrespondens Forbes.* —

Till Deutsche Tageszeitung telegraferar dess Rottendamkorrespondent: Inom diplomatiska kretsar i Holland förklaras det att det tyska svaret på presidenten Wilsons not fullt motsvarande de förutsättningar man hyst däroch i neutrala kretsar. Tyskland bade genom detta sitt svar tagit ännu ett steg, som det att det givit presidenten Wilson fria händer att bestämma den plats det i det tänkbara fall de krigförande nationerna skulle kunna sammanträffa. Att den ena parten, innan ännu några gunnesanna överlägsningar kommit till stånd, äppet medelbar ett vilkor hade ännu aldrig varit vanligt, utan detta brukade ske genom beboinkiktigheten av ombud vilka det i varje fall skett att återvända med oförrätta ärenden. Det är snart de medlösta instruktioner man vinade sig ej motsvara motsättningarna förvärfvinnen. Den nöjsta svårigheet som i nävarande stund vete sig med krigsskrigsmedet av överlägsningar utöfvas delegerade från båda parterna läge dock i den odiplomatiska och fullständigt opolitiska ton som vissa statsmän och deras efterlägare i pressen använde i sina offentliga utlåtanden om de tyska motsättningarna. Först sedan på detta punkt en fullständig ordning inträtt och man åter kunde röra

(Forts. 4 sid. 2.)

Brohuvudställningen vid Focsani allvarligt hotad.

Allmän tramvyckning på Moldaus västra gräns.

Tysk rapport tisdag.

Vid generalfältmarskalk von Mackensens armégrupp har En stremen genom starkt förfiljande kastat rysssarnas artillergarden tillbaka och tvingat dem till återtägen återtåg. Från väster och söder närma sig tyska och österrikisk-ungerska trappar brohuvudställningen vid Focsani och Fundeni, varest 1,300 fänger och mycket materiel fallit i de nuvarande tillgängen händer. Ryssarna ha nu Donau bakfor förstöre det brohuvud.

Söder om Braila i Dobrudscha ha tyska och bulgariska trappar tagit rysssarnas segt förvarade ställningar och kastat dem tillbaka med Macin. I dessa striider utmärkte sig särskilt unga reservfanteriregimentet nr 6.

På arbetarfrig Jeorfs trent fall söder om Trotesnedaren den mycket omstridda höjdstäldningen på Mont Faltucheni ägt rum en formanfull i tysk besättning. Längs med de från Berezkaberget till Sereth ledande dalarna har fiendens genom antall kastats tillbaka. Vara trappar ha på bäda sidor om Ditanzisten stormat flera höjdställningar. Sovjet i Sonitzisten har tagits. Rumänska framstöter ha slagits tillbaka och 300 fängar tagits.

På östra krigsskådeplatsen ha vid prins Leopolds av Bayern armégrupp tyska patrulleexpeditioner söder om Riga, ophävt om Dvinsk och vänster om Stanislav varit resultatlösa.

I Dobrudscha ha ryssar och rumänier kastats tillbaka till Macin.

Österrikisk rapport tisdag:

På östra krigsskådeplatsen ha fiendens genom antall kastats tillbaka. Vara trappar ha på bäda sidor om Ditanzisten stormat flera höjdställningar. Sovjet i Sonitzisten har tagits. Rumänska framstöter ha slagits tillbaka och 300 fängar tagits.

I Moldau stå de förbundna stridskraftorna framför förstvarendeställningen Braila och Focsani. Den södra flygeln av arkeberlig Jeorfs armégrupp gjorde i går framsteg, särskilt i trakten av Faulucel och Sovejas. Vårt trappar stormade här och erövrat om Harja flera fientliga ställningar. Vid Stanislav ha ryska avdelningar kastats tillbaka.

Rumänierna ha norr och söder om floden Casina förbättrat sitt läge.

Rysk rapport tisdag:

Rumänierna, som till att hörja med dagen tillbaka genom fiendens hårdnackade anfall på fronten norr och söder om floden Casina, äto vera inter om ungerska gränsen, ha genom motanfall åter förbättrat sitt läge. Vårt trappar hindrarskat sina ställningar, trots fiendens ständiga förbättrade anfall. I trakten av Andrea och Chodejoc, 12 verst söder om Zabalea sammanflöde med Putna, har fiendens kastat tillbaka vara fremskjutna kavalleriavdelningar och tagit de bäda nämnda byarna. Trapparna ha under natten, sina att fiendens avsat dem, ryska in i sina ställningar som first gjorts i ordning.

I Dobrudscha ha vara trapper vitit till nya ställningar.

Hårda striider vid Moldaus gräns.

Vid Moldaus gräns försökte fienden sta anfall i trakten av höjden 2,600.

(Forts. 4 sid. 2.)

Vegetarianerna och dyrtiden.

Smörnöd skulle vara ett svårt slag för vegetarismen.

Vegetarisk intervju med fru Elsa Uppling.

— Hur står sig egentligen vegetarismen i denna vanpaket, då smör, ägg och grädde blivit så dyrbara varor och vinna tider till och med knappast kunnat erhållas?

— Naturligtvis är dyrtidsproblemet mycket beknnande för vegetarianerna, men detsamma gäller för närvarande i lika hög grad, om inte högre, dem som äta kött och fisk, som ju stigit enhöri i pris. Och jag håller alltjämt på att den vegetariska matlagningen även nu ställer sig billigare än annan.

Det var fru Elsa Uppling som, på Dagens Nyheters förfrågan, lämnade detta svar. Fru Uppling är nämligen inte bara en känd vegetarianerska, utan också, liksom sin man, intresserad vegetarian. Hon har bl. a. utgivit en vegetarisk kokbok, som strax före jul utkom i ny, något omredigerad upplaga och som erhållit ampla vitsord av husmödersexperter, emedan den innehåller enkla och lättagnade vegetariska maträtter och lämnar invecklade extravaganser, å la mundskölder, å dessa i ide.

Det som de vegetariska hushållen för närvarande få lägga an på är huvudsakligen ett s o p p o r t. Ärtsoppor ska kräva ju i allmänhet både mycket smör, ägg, grädde, socker — och alltför stora extravaganser i denna väg måste lämnas helt å side. Man kan t. ex. laga utmärkta rotbuljonger och till artsoppa tar man, i stället för köttbuljongen dyrbara fläsk; portugisisk lök det smakar förträffligt. Artsoppan kräver emellertid ett bra stycke smör för att bli god. En annan bra vegetarisk soppa får man t. ex. av jordärtskockor, selleri, potatis med tillsats av vatten, ägg och grädde.

För juvenärkisten, fortsatte fru Uppling, fordras framför allt gryn, makaroner, torkad frukt, gula och gröna ärter. Grynen ha på slutet stegrat, i allmänhet med 30 à 40 procent, de gula ärterna med 100 procent, de gröna med något över 80 procent, makaroner från sådes ju ej till 1 kr. pr kg. o. s. v. Men ändå ställa sig gryn- och makaronrätter o. s. v. fortfarande billigare än kötträtter. Den torkade frukten, som man har så stor användning för, både i och för sig själv och till grynrätter o. s. v., är vegetarianerna en vara ytterst sparsammare med än förut. Den har stigit med 100 procent.

I hur hög grad har totalkostnaden för matbushållningen stigit under dyrtiden för de vegetariska hushållen?

På denna fråga lämnade fru Uppling inom omsta intressanta uppgifter. Hennes egna hushållskostnader for mat ha stigit med 20 à 30 procent. Det är på ämda inte någon oöverkomlig stegring, om man jämför med den allmänna prisbildningen. Emellertid har matlagningen de samtidigt mäst nästa förenklas — emedergen till efterrätter o. s. v. har man fått knappa in på. Annu sparsammare har en annan vegetarisk familj i stadens buskhäfter. Den kostnadsfördelaktiga Dr. Meisner, som i Tekniska högskolan 1913 och skolåret varva ha avlagt ingenjörsexamen.

En av deltagarna i färden skildrar olyckans förlopp.

— Privat till Dagens Nyheter. —

ÖSTERSUND, tisdag.

Den olyckliga olycka som inträffade i årsdagen har väckt stor bestörtning overall i bygderna.

Den ena av de omkomna, hr Meisner, var en av de yngre, det djarfast, fiff sedan, många vänner, i synnerhet inom idrottsvärlden.

Ehuru smärkred av dyrk beskäftenhet hade man ej alla tonin intuitiva i fjäll, är det dock första gången i mannaminne som en dylik fätt sådana konsekvenser som nu. Enligt vad som nu blivit bekant, startade de tre fjällnerna tillsammans med en fjärde på tvärdagsens förmiddag från Bydalen. Målet var Dorrestakåran. De de hunnit till övre skogsbandet vände emellertid de sälskapets fjäll medans tillbaka. De återstående fortsatte färden efter en bad, belägen nägot längre upp än den berukliga. Då sälskapet, vid 3-tiden på middagen hunnit cirka 30 meter vägs upp på fjället, inträffade ranet.

Den ovanlevande förbättlägen, hr Rotstein från Halsingborg, har för Dagens Nyheters korrespondent gjort följande skildring av den hemska händelsen.

— Fjälslöjt hörden en stark ansill och det vädriga snöflaket där vi befunno oss hörbart att till en längd av cirka 300 meter och en bredd av 75 meter vira ingått. Till en höjden gick det så sakta att vi hunno hasta om skidorna å att vi skulle komma i samma fängsrjäll som skredet. I nästa ögonblick gick emellertid skredet utöfver fjällbanaten. Vi inbäddes i snön å det vi i korta ordslag varandra. Det nägon sekund mista vi balansen, och jag hade seden å sägon stanna för tillsmälse av vad som hände. Mina kamrater befunno sig tre mig och upp skidades formligen av snömassorna, som de finge följa nägot hundratal meter efter dem o. s. v. Lindgren hade en höjverpande gänger under färden.

Då skredet stannade, lyckades jag, som sätunda kom efter snömassana, efter stora ansträngningar befria mig ur snön, under det att min kamrater vöro begravna. Allt hade hänt gått på mindre än en minut.

Från hotellet i Bydalen fångo oss

Svårt snöskred i Bydalen.

Två turister omkomna i snömassorna.

En köpman från Växjö och en teknolog från Stockholm.

Sidney Bryant-Meisner.

ÖSTERSUND, tisdag.

En svår olycka inträffade vid 2-tiden i går i Bydalen, den bekanta fjällturistorten i Oviksfjällen, några mil väster om Storsjön.

Tre turister hade begivit sig ut på en skidtur på Dorrestakåran nordsida, vid de begagnade den vanliga vägen. De hade dock tvärligen kommit för lägt i upp de kanten av fjället, där en gerbrödd snöfyra under de senaste dagarna ersatts av ett stort sig. Flottsig blåsvädret, som det det hörjade med gerbrödd lassitjäll gjika redöf. De kände fattade genast situationen och kastade om skidorna så att de kunde följa med i samma riktning som färden.

Den vädriga snömassan hade lossat på en bredd av över 100 meter samt rasade på mindre än 1 minut cirka 300 meter ned i dalen. Vid nedslaget tvärtpå den en axsal på flera hektar. Skredet ändå ställa sig gryn- och makaronrätter o. s. v. fortfarande billigare än kötträtter. Den torkade frukten, som man har så stor användning för, både i och för sig själv och till grynrätter o. s. v., är vegetarianerna en vara ytterst sparsammare med än förut. Den har stigit med 100 procent.

I hur hög grad har totalkostnaden för matbushållningen stigit under dyrtiden för de vegetariska hushållen?

På denna fråga lämnade fru Uppling inom omsta intressanta uppgifter. Hennes egna hushållskostnader for mat ha stigit med 20 à 30 procent. Det är på ämda inte någon oöverkomlig stegring, om man jämför med den allmänna prisbildningen. Emellertid har matlagningen de samtidigt mäst nästa förenklas — emedergen till efterrätter o. s. v. har man fått knappa in på. Annu sparsammare har en annan vegetarisk familj i stadens buskhäfter. Den kostnadsfördelaktiga Dr. Meisner, som i Tekniska högskolan 1913 och skolåret varva ha avlagt ingenjörsexamen.

En svensk exportsvindlare i köpenhamn.

— Privat till Dagens Nyheter. —

KÖPENHAMN, tisdag.

En svensk exportsvindlare vid namn Broström har anhållits här för bedrägeri och klandervärt förhållande. Brostrom har stått i förbindelse med en dansk affärsman vid namn Hansen, tillsammans med vilken han bedrivit en rad otillåtna exportaffärer med gummi- och metallvaror. Han gjorde emellertid av med alla de pengar de förtilande genom bedrägeri på nattlaefter. Hans danska kompanjon anmälde honom därför i polisen för bedrägeri. Han har emellertid också den danska affärsmannen schäftits för detaktighet i kassaobvetten.

ban av fara personer, vilka ilund kunde undsätta de tre skidåkarna under det lavinen med ursinnig fart rusade ned. I fjorts djupskiket sytten de stå upprätta, utan dropps de omkull, men skyndade då och då fram.

Platsen för olyckan ligger det helt annat utsende än av fico katastrofen. Hela det omfånd som skredet gick fram är så gott som fullständigt renspadat. Stora stenar ligga kastade i det nya skredet med snömassa. Denna bladäcker till mäste skjuf flera hektar.

Räddningsarbetet påbörjades omedelbart. Då hjälp fick kallelsé snöskoa, hade den ene deltagaren befriats sig ur snön, medan den andre ännu stodo inmen man kunde igenfinna de hada de.

Anledningen till olyckan torde få sägas det att den yningas snön som fallit under den senaste tiden ej hunnit packa sig tillräckligt. Den vag som ansträngaden hade vänt sig i den ej sävsnäcka av hr Ahlstedt, och nägot tecken till fjällen hade ej gammal. Hans mor lever och är boastä i Bergunda. Redan ha de tre skidåkarna av det ödeskedenlägt sant en det andra ett fjällen vid. Han hade innehaft goda platser i Stockholm, senast fyttkast till Kristiania, där han i ett drev egen affär. Vu hade han fätt en fördelaktig plats som chef i en Tyskland-firma i Kristiania, där han i ett drev egen affär. Vu hade han fätt en fördelaktig plats som chef i en Tyskland-firma i Kristiania, där han i ett drev egen affär. Till Bydalen hade han dä ej varit förut, men det var det förtrogen det hade det det det

14 maj 1942

- Andra världskriget pågår
- Storbritannien har precis förlorat Singapore till Japan med totalt 90 092 i förluster
- Slaget om Midway ska snart äga rum där krigslyckan kommer att vända för Japan

Sid. 20 Skärgården måste ha båtar och färjor

Extra Morgon-upplaga

"ETT ÖGONBLICK" finns i dag på sid. 24

HELGNUMMER

AFTONBLADET

20 öre

Vädret i dag: Uppeh.-v Kyligt.

Årgång 115 Nr 128 Torsdagen den 14 Maj 1942 Uppl. A 5 öre högre pris i rå tåg o. båtar

Lavinkatastrof i Lapplandsfjällen

20-åring begravd under snömassorna

Hittades död av utsänd patrull. — Fyra andra i liv sfara.

En ohygglig lavinkatastrof, som krävde en ung students liv och varvid fyra personer i hans sällskap svävade i uppenbar livsfara, inträffade på onsdagen i Lapplandsfjällen, närmare bestämt i Loktatjokkomassivet.

Den omkomne begravdes under snömassorna och återfanns livlös av utsänd militär.

Den döde är en 20-årig hudiksvallsbo, Nils Erik Wallner. Han var nybliven student och hade rest upp till Riksgränsen för en kortare semester.

Wallner färdades i ett sällskap på fem personer, av vilka en är utbildad fjäll-ledare. Wallner befann sig vid olyckstillfället främst i gruppen, dit två damer hörde.

Man hade på onsdagsmorgonen begett sig från Riksgränsen för att över Loktatjokkostugan göra en tur på flera dagar. Det närmaste målet var Kårsavaggestugan, där man skulle övernatta.

I den branta terrängen ungefär tre kilometer söder om Loktatjokko, lösgjorde sig plötsligt en större snömassa under Wallner. Lavinen drog honom med sig nedför ett brant stup, där han försvann. De övriga i sällskapet blevo lyckligtvis kvar på fjällsluttningen. Då lavinen satte sig i rörelse hade de dock alla varit i fara att dras med.

En av dem återvände till Loktatjokkostugan, vars personal skyndade till undsättning samtidigt som militärhjälp rekvirerades. Sexton soldater sändes till olycksplatsen.

Efter endast en kvarts timme hittade man Wallner, som låg begravd i ravinen någon meter under snön. Han var då död.

Kroppen fördes till Björklidens turiststation.

— Vi avbryter genast vår semester och beger oss hem, säger en av sällskapet vid ett samtal med Aftonbladet på onsdagskvällen. Olyckhändelsen har skakat oss mycket djupt. Wallner var en ung, levnadsglad student — alldeles nybakad — och en duktig skidåkare. Vi träffade honom häruppe, då han anlände hit senare än vi. Det var meningen att vi skulle göra en färd på ett par dagar.

(Forts. sid. 20, spalt två.)

Kalle Kinch och några av de söta flickorna i barnkören.

600 rospiggar sjöngo Roslagens sång.

Ståtlig sångarfest på Konserthuset med festligt blomstertåg.

Det är vår, jublande vår, sjöng Roslagens sångare så att det ekade långt ut i den isiga majkvällen kring Hötorget.

Men var det kalt därute, så var det i gengäld både jubel och vår inne i Konserthuset, vår av granna färger och av söta ungar i blomsterskepnad, jubel ur 600 rospigge-strupar.

(Forts. sid. 20, spalt ett.)

TOKIO

Första slaget på indisk mark rasar.

Japanerna stå två mil från Chittoagong.

TOKIO, onsdag. (AB) I går utkämpades den sista striden brittier-japaner på burmanskt område och i dag ha japanska avdelningar lyckats tränga in i Manipur-daloo, där ett stort slag rasar — det första på indiskt territorium.

Japanerna ha därmed överskridit indisk-burmanska gränsen på två ställen och närma sig snabbt Chittoagong. Förtruppernas lägre stå blott två mil från staden, vars befolkning evakuerats.

Bulls.

Kinesisk kontrastöt i japanernas rygg.

TSAUNGKING, onsdag. (TT fr. Reuter). Den kinesiska kvälskommunikén med-

(Forts. sid. 20, spalt fem.)

Stor SJ-utredning om tågolyckorna.

Expertdelegation skall föreslå motåtgärder.

Det har på senare tiden inträffat en hel del tågolyckor. Järnvägsstyrelsen har nu igångsatt en grundlig utredning för att söka få full klarhet i de olika förhållandena i samband med detta samt uppdrar åt en särskild delegation att på basis av denna undersöknings resultat föreslå eventuella motåtgärder.

— Vi ha just satt i gång den här utredningen och jag kan därför inte redan nu säga något om resultat, framhåller generaldirektör G. Dahlbeck för AB. Men vi vilja gärna veta huru förhållandena verkligen äro. Att det just på senare tiden inträffat flera olika tågolyckor behöver inte med nödvändighet innebära en försämring av säkerheten eller att någonting är i olag.

G. Dahlbeck.

(Forts. sid. 20, spalt fyra.)

Kertj-ställningarna trummas sönder

Oavbrutna luftraider.

Koncentrerade massanfall av Stukas. — v. Bock leder tyska stormningen.

MOSKVA, onsdag. (TT fr. Reuter).

De nu pågående operationerna på Kertjhalvön bestå till stor utsträckning av dueller mellan flygplan och tungt artilleri.

Den tjugofem kilometer långa front, från vilken tyskarna utgå vid sitt anfall, är alltför smal, för att man skall kunna insätta stora mängder infanteri och stridsvagnar, men en förbättrad strid rasar mellan de relativt små styrkor som stå emot varandra. Tyskarna sätta in ett stort antal kanoner och störtbombplan för att sätta sig i besittning av de fästningsverk, som ryssarna hålla.

BERLIN, onsdag. (TT fr. DNB).

Enligt vad tyska krigsmakten överkommando meddelar har slaget på Kertjhalvön fortfarande ett för de tyska och rumänska trupperna gynnsamt förlopp.

Även på övriga avsnitt av östfronten ha de tyska och förbundna trupperna varit framgångsrika, vid talrika framstöter, i

(Forts. sid. 20, spalt tre.)

Sveriges första filmoperett.

LÖJTNANTSHJÄRTAN i närbild, fr. v. Åke Söderblom, debuterande Gösta Kjellerts och Ruth Moberg och Hilding Gavle (kaptensh.järta).

Vad är en filmoperett och vad är en operettfilm?

— "Löjtnantshjärtan" är en *filmoperett*, för den är skriven och komponerad direkt för filmen, säger Weyler Hildebrand myndigt och bestämt. Det är ett original för SF helt och hållet och "Löjtnantshjärtan" ska den heta..

Och vilka löjtnantshjärtan sen: Titta bara på bilderna av Åke Söderblom och debuterande Gösta Kjellerts. Det enda som kunde få en att tvivla på att filmen inte och ska heta "Löjtnantshjärtan" skulle vara Hilding Gavle, men Kaptenshjärtan låter faktiskt inte så bra. Damen i mitten är Ruth Moberg, som alltså gör sin filmdebut i denna filmoperett, skriven av Weyler Hildebrand och komponerad av Julee Sylvain. Sickan Carlsson, Gaby Stenberg och Hjördis Petterson ska också vara med i filmen, som kommer att inspelas på skånska slott och herrsäter, och på Jägersro. Handlingen tillåter sig nämligen vid ett skånskt kavallerireguments nån gång på tjugotalet,

Sid. 4: 3:dje klass i kristid

AB inbjuder till pristävling om "Sommarens sång".

Kai Gullmar har lovat att sätta musik till en ännu oskriven text, som Aftonbladets läsare inbjudas att skriva. Vi ha kallat tävlingen "Sommarens sång" eftersom endast melodin är given.

100 kronor

blir segraren: lön och extrapriser äro även att förvänta. Den 6 juni utgår tävlingstiden.

— Se vidare under Vara Nöjen sid. 17.

20-åring begravd under snömassorna

Hittades död av utsänd patrull. — Fyra andra i liv sfara.

En ohygglig lavinkatastrof, som krävde en ung students liv och varvid fyra personer i hans sällskap svävade i uppenbar livsfara, inträffade på onsdagen i Lapplandsfjällen, närmare bestämt i Loktatjokkomassivet.

Den omkomne begravdes under snömassorna och återfanns livlös av utsänd militär.

Den döde är en 20-årig hudiksvallsbo, Nils Erik Wallner. Han var nybliven student och hade rest upp till Riksgränsen för en kortare semester.

Wallner färdades i ett sällskap på fem personer, av vilka en är utbildad fjäll-ledare. Wallner befann sig vid olyckstillfället främst i gruppen, dit två damer hörde.

Man hade på onsdagsmorgonen begett sig från Riksgränsen för att över Loktatjokkostugan göra en tur på flera dagar. Det närmaste målet var Kårsavaggestugan, där man skulle övernatta.

I den branta terrängen ungefär tre kilometer söder om Loktatjokko, lösgjorde sig plötsligt en större snömassa under Wallner. Lavinen drog honom med sig nedför ett brant stup, där han försvann. De övriga i sällskapet blevo lyckligtvis kvar på fjällsluttningen. Då lavinen satte sig i rörelse hade de dock alla varit i fara att dras med.

En av dem återvände till Loktatjokkostugan, vars personal skyndade till undsättning samtidigt som militärhjälp rekvirerades. Sexton soldater sändes till olycksplatsen.

Efter endast en kvarts timme hittade man Wallner, som låg begravd i ravinen någon meter under snön. Han var då död.

Kroppen fördes till Björklidens turiststation.

— Vi avbryter genast vår semester och beger oss hem, säger en av sällskapet vid ett samtal med Aftonbladet på onsdagskvällen. Olyckhändelsen har skakat oss mycket djupt. Wallner var en ung, levnadsglad student — alldeles nybakad — och en duktig skidåkare. Vi träffade honom häruppe, då han anlände hit senare än vi. Det var meningen att vi skulle göra en färd på ett par dagar.

(Forts. sid. 20, spalt två.)

Beror det här på medias dragning till ond, bråd död?

2 april 1943

- Andra världskriget pågår

-Det svenska lastfartyget S/S Milos har precis torpederats

- Brittiska och amerikanska trupper kommer snart att besegra tyskarna i Nordafrika

Chefredaktör: STEN DEHLGREN
Andre redaktör: IVAR LJUNGQUIST
Kultur o. politik: LEIF KIHLBERG

DAGENS NYHETER.

LÖSNUMMERPRIS FÖR VARDAGSNUMMER 15 ÖRE
(A JÄRNVÄGARNA 20 ÖRE)
Tryckeri: DAGENS NYHETER, STOCKHOLM

Nr 89 Upplaga A I dag 28 sidor. Fredagen den 2 April 1943 Stockholmsuppl. nr 26042

BERLIN UTLOVAR VÅLDSAM SKÄRPNING AV U-BÅTSOFFENSIVEN

Svenska lavinerna måste utforskas, alla få hjälpa till.

JÄTTERAID MOT SARDINIEN

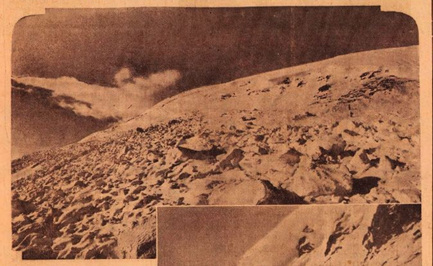

En någon gång — i genomsnitt vart fjärde år — händer det att en djärv skidlöpare råkar ut för en lavin och får sätta livet till, även duktiga sportmänniskor med stor fjällvana äro ofta häpnadsväckande okunniga om de faror som lura på dem bland fjäller. Den nystartade lavinkommittén vill nu avhjälpa detta genom upplysningsverksamhet. Eftersom Sverige inte har någon lavinforskning att tala om räknar man uppmuntra unga forskare att ägna sig åt detta gebit. Även turisters iakttagelser kunna emellertid vara till nytta, och därför har kommittén sänt ut ett formulär, där gemene man får berätta vad han vet: platsen, terrängen, väderleken och datum då lavinen inträffade skall uppgas, vidare om någon skidlöpare tvärade sluttningen eller om något ljud hördes då den satte sig i gång.

Se sidan fem, spalt fem.

En stor lavin som i mars gick nedför Nuoljа vid Abisko. Den var 300 meter bred och sträckte sig några km i längd. Där under: En detalj av lavinen, där man ser den 5 meter höga brottytan i bakgrunden. Observera att lavinen brutit igenom ända ner till klippgrunden!

LONDON TROR PÅ STALINMÖTE

Ryskt försök att splittra Kubanfronten

Flyget spelar just nu den dominerande rollen i Tunisienslaget sedan de allierade markstridskrafternas framryckning hejdats något genom axeltruppernas omfattande mineringar, meddelar de allierades högkvarter.

Över 100 flygande fästningar utförde på onsdagen en av de största dagraider som förekommit hittills under kriget, varvid den italienska örlogsbasen Cagliari på Sardinien jämte flygplatser på ön anfölles.

Berlin uppger att de allierade ha företagit särskilt starka framstötar från El Guettar i sydvästlig riktning för att hota axelställningarna i flanken. Samtliga omfattningsförsök ha dock strandat.

Ryska styrkor ha enligt Moskva gått till anfall mot det tyska brohuvudet på Tamanhalvön i syfte att splittra den tyska Kubanfronten. Berlin rapporterar att ryssarna slagits tillbaka.

I London håller man ett möte mellan Roosevelt, Churchill och Stalin för troligt, meddelar Dagens Nyheters korrespondent.

Engelske utrikesministern Eden förklarade i ett tal inför kanadensiska parlamentet på torsdagen att det endast finns en säkerhet för freden, nämligen att Tyskland, Japan och Italien fullständigt avrustas.

I Berlin förklarar man att den senaste tidens skärpta u-båtsoffensiv endast betecknar inledningen till amiral Dönitz skärkampanj.

Se sidorna sex och sju.

Värnpliktig skjuten av en sjuårig pojke.

Den omkomne värnpliktige Assar Blomhagen.

En 32-årig värnpliktig vid Svea livgardes yrkeskompani, 7437 1/30 Assar Bernhard Harry Blomhagen, i det civila snickare och hemmahörande i Fagersta, blev på torsdagseftermiddagen vådaskjuten till döds.

Blomhagen var på eftermiddagen sysselsatt med vissa reparationsarbeten i en fanjunkarbostad invid regementets sjukavdelning. I bostaden var fanjunkarens sjuårige son ensam hemma. Fadern hade på morgonen inlagts på sjukhus.

På något sätt hade pojken kommit över faderns laddade tjänstepistol, som han bakifrån riktade mot Blomhagen. Ett skott gick av och träffade Blomhagen, som i dödande tillstånd fördes till Karolinska sjukhuset. Strax efter framkomsten dit avled han.

Skottet hade gått rätt igenom kroppen och antagligen skadat något större blodkärl.

Utredningen om olyckan kommer att ske om hand av kriminalpolisen.

Blomhagen efterlämnar family, maka och tre minderåriga barn, i mycket omständigheter.

Stiftsmöte med andakt på Hötorget

Biskop Manfred Björkquist redogör för stiftsmötet.

Den 9—11 maj håller Stockholms stift sitt första stiftsmöte, berättade biskop Manfred Björkquist vid en pressmottagning på torsdagen. Den sista mötesdagen blir det stiftsämma, där utom prästerskapet församlingarnas ombud deta i besluten. På öppningsdagen blir det efter sammankomst i konserthuset en vacker fest på Hötorget med en kort andakt, varvid biskopen och pastor primarius tala och olika ungdomsorganisationer medverka med fanborgar och musik. En rad talare hålla korta anföranden under mötesdagarna, kyrkohskopen talar den sista dagen, och som avslutning blir det kyrkokonsert.

Se sidan fem, spalt ett.

Strapatsrik utskottsresa, läroverksfejden avgöres.

En rökpaus i statsrevisorernas bildprydda gamla sovsal. Conrad Jonsson (t. v.) underhåller — som synes — medpassagerarna, lektorerna Oscar Ohlsson och Ivan Paull samt generaldirektör Holmdahl.

Från Dagens Nyheters utsände medarbetare.

KIRUNA, torsdag.

Att vara riksdagsman betyder inte bara att sitta på Helgeandsholmen och votera. Tillhör man statsutskottets andra avdelning, befinner man sig just nu på en vittomfattande och strapatsrik studiereisa i nordligaste Norrland, där snön faller lika vit som utskottsledamot Oscar Olssons vackra patriarkskägg och där en hel läng rad viktiga undervisnings- och försörjningsfrågor väntar på att bli tillfredsställande lösta.

Det är fjorton riksdagsmän med andra-utskottsavdelningsordförande Conrad Jonsson från Eskilstuna i spetsen som stuvat in sig i statsrevisorernas gamla trevliga järnvägsvagn med

Forts. sista sidan, spalt sex.

Svensk Skansbro „inom rimlig tid".

Det blir ingenting av med planen att låta en tysk firma bygga den nya bågbron vid Skansutsll. Stadskollegiet behandlade frågan på nytt på torsdagen och utlämnade efteråt följande meddelande om de många debatterna i ärendet.

"Enligt vad kollegiet inhämtat synnas numera förutsättningar föreligga att den nya broa vid Skansutsll inom rimlig tid skall kunna utföras av svenska företag. Med anledning härav har kollegiet återremitterat ärendet till hamnstyrelsen för fortsatt utredning och avgivande av nytt förslag i ärendet."

— Hamnstyrelsen skall nu omedelbart ta itu med ärendet och snarast möjligt komma med ett nytt förslag, säger borgarrådet Göransson, som för Svrigt endast hänvisar till kommunikén.

Den tyska firmans anbud på arbetet stod sig endast till den 1 april.

Sverige bespisar 10.000 finnbarn.

Fil. dr Bertil Nyberg.

Sammanlagt 10.000 finska barn bespisas dagligen med livmedel inköpta i Danmark, Ungern och Schweiz för pengar som insamlats i Sverige genom Hjälpkommittén för Finlands barn, omtalar fil. dr Bertil Nyberg från Helsingfors, som är på besök i Stockholm. Situationen är svår, särskilt i Karelen, där barndödligheten stigit.

Se sidan fjorton, spalt sex.

Svåra olyckor, två dödsoffer.

Två svåra olyckor, som vardera krävde ett dödsoffer, inträffade på torsdagseftermiddagen i Stockholm. Garageförman Maurits Kling blev klämd till döds under en vältande traktor, och byggnadsarbetaren Per August Eriksson störtade från tre våningars höjd i gatan slog ihjäl sig.

Forts. sista sidan, spalt fyra.

38 man till botten med svenska fartyg

12 svenskar ha omkommit. 11 man saknas.

Två svenska fartyg ha nyligen gått under utanför spärren. Rederi A.-B. Hälsingborgs ångare "Milos" har förolyckats genom krigsägärd i Atlanten, och Svenska Orientlinjens ångfartyg "Atland" har förlist efter kollision med ett annat fartyg utanför skotska kusten, enligt meddelande till U. D. från svenska beskickningen i London.

Hela besättningen på "Milos" — 30 man, därav tio svenskar — befaras ha omkommit. Vid "Atlands" förlisning omkommo två svenskar, nämligen befälhavaren, sjökapten Wilhelm Lithman, född 6 december 1889 i Norrköping, samt matrosen Stig Robert Andersson, född 12 december 1919 i Lerum.

Den svenska delen av besättningen på "Milos" bestod av befälhavaren, sjökapten Artur Martin Linderoth, född

Forts. sista sidan, spalt fyra.

"Atlands" förolyckade befälhavare, sjökapten Wilhelm Lithman, (t. v.) samt två av de från samma fartyg räddade, första styrman K. E. Ohman och övermaskinisten Bertil Dahlquist.

Juni sannolik tidpunkt för Stalin-konferens

Från Dagens Nyheters Londonkorrespondent DANIEL VIKLUND.

LONDON, torsdag.

Möjligheten av en konferens mellan Churchill, Stalin och Roosevelt diskuteras för närvarande inom diplomatiska kretsar i London, och på sina håll nämnes juni som den troligaste månaden för ett sådant möte.

Det förefaller icke helt uteslutet att Eden under sitt besök i Washington vid överläggningarna med utrikesminister Hull frumkastat tanken på en dylik konferens. Förutsägelserna om mötet måste dock tills vidare tas med den största reservation, och i verkligheten torde varken London, Washington eller Moskva ännu ha tagit ställning till förslaget.

Marskalk Chiang Kai-shek antas icke komma att delta i en dylik konferens, detta framst av den anledningen att ett kineseskt deltagande skulle kunna tolkas såsom ett ryskt aktivt intresse i planeringen av kriget mot Japan. — något som man i Moskva uppenbarligen vill undvika. Inom diplomatiskt

Forts. sista sidan, spalt tre.

18-åringar anlade branden i Aarhus.

Från Dagens Nyheters Köpenhamnskorrespondent.

KOPENHAMN, torsdag.

Branden i tennishallen vid Aarhus Stadion är nu upptäckard. Kriminalpolisen anhöll på torsdagen två ynglingar i 18-årsåldern, hemmahörande i Aarhus, vilka efter ett kort förhör erkände att de hade anlagt branden.

De 25 kriminalpolismän som varit sysselsatta med uppklarandet av brandsfärren ha inrätkat sig på spaningsarbetet i samband med bombattentatet på tyska krigsmuséets barnek.

Tunisiens utrymmande.

Av Dagens Nyheters militäre medarbetare.

Se sista sidan, spalt ett.

Svenska lavinerna måste utforskas, alla få hjälpa till.

JÄTTERAI

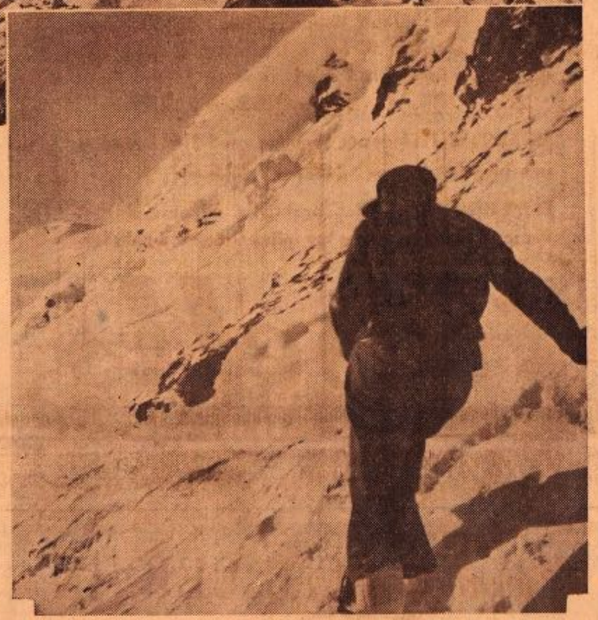

En någon gång — i genomsntit vart fjärde år — händer det att en djärv skidlöpare råkar ut för en lavin och får sätta livet till, även duktiga sportmänniskor med stor fjällvana äro ofta häpnadsväckande okunniga om de faror som lura på dem bland fjäller. Den nystartade lavinkommittén vill nu avhjälpa detta genom upplysningsverksamhet. Eftersom Sverige inte har någon lavinforskning att tala om räknar man uppmuntra unga forskare att ägna sig åt detta gebit. Även turisters iakttagelser kunna emellertid vara till nytta, och därför har kommittén sänt ut ett formulär, där gemene man får berätta vad han vet: platsen, terrängen, väderleken och datum då lavinen inträffade skall uppges, vidare om någon skidlöpare tvärade sluttningen eller om något ljud hördes då den satte sig i gång.

Se sidan fem, spalt fem.

En stor lavin som i mars gick nedför Nuoljа vid Abisko. Den var 300 meter bred och sträckte sig några km i längd. Där under: En detalj av lavinen, där man ser den 5 meter höga brottytan i bakgrunden. Observera att lavinen brutit igenom ända ner till klippgrunden!

Okej, även media verkar
till viss del ha ett ärligt uppsåt

Beror fascinationen kanske
på lavinerna i sig?

Hur farliga är de egentligen?
Vilken är risken att dö i en lavin?

Risken att dö i en lavin är
cirka 18,6 döda per miljon åkdagar
(cirka två döda per 100 000 åkdagar)

Vilket är ungefär samma risk som att en person dör i skidspåret under Vasaloppsveckans elva lopp

Men...

Om någon väl dras med i en lavin så dör 1 av 4-5

Att jämföras med Rysk roulett där dödligheten bara är 1 av 6

Ord betyder något

"Se upp med dina tankar; de blir ord.
Se upp med dina ord; de blir handlingar."
Lao-Tze

lavi´n substantiv *~en ~er*

ORDLED: lav·in·en

- ras av stora snömassor utför sluttning

  SYN. snöskred

Dölj

EXEMPEL: *lavinfara; flera turister begravdes av lavinen*

- äv. bildligt stor mängd (av ngt) som utbreder sig okontrollerat

  EXEMPEL: *en lavin av människor satte sig i rörelse; statsskulden växte som en lavin*

KONSTRUKTION: *en lavin (av ngra)*

HIST.: sedan 1809; 1836 i bildlig bemärkelse; av ty. *Lawine* med samma betydelse; av rätoromanska *lavina* med samma betydelse; till lat. *la´bi* 'falla'; jfr lapsus

tryckår: 1939

LAVIN *lavi*[4] *n,* r. l. m.; best. **-en**, vard. (utom i södra Sv.) äv. =; pl. **-er.**

Etymologi

[av t. *lawine,* eg. ett schweiz. (rätoromanskt) dial.-ord, av mlat. *lavina* l. *labina,* jordskred, bildat till stammen i lat. *labi,* glida, falla (jfr **LABIL, LAPSUS**)]

(utom i *a, b* vanl. i fråga om utländska, i sht schweiziska förh.) (under nedstörtandet växande) snömassa som störtar utför en brant bärgsluttning, snöskred. Vid Brienz hade en lavin begrafvit 9 hus *(osv.). SP* **1809,** nr 42, s. 2. *(Olaus Magnus)* säger, att när en fågel med sina klor krafsar upp litet snö, kan denna komma i rörelse, blifva en boll, ja, till sist en lavin. *3SAH* 12: 254 **(1897).** HAGMAN *FysGeogr.* 118 **(1903).** — jfr SNÖ-LAVIN. — särsk.

a) (i sht i vitter stil) i jämförelser l. i oeg. o. bildl. anv., vanl. med särskild tanke på att snömassorna i en lavin ofta ökas med stor hastighet under lavinens nedstörtande. CYGNÆUS 4: 9 **(1838).** Hurra, hurra far öfver fält och kullar, / Det slukar massor, vidgas, växer, rullar / Som en lavin af röster ned mot daln. RUNEBERG 2: 114 **(1846).** Utmanad, skymfad, förtrampad och hånad, växer hans rättskänsla till en lavin af hat. BÖÖK *1Ess.* 37 **(1913).** BOBERG *BortStig.* 144 **(1927;** *med tanke på lavinens dån***).** En lavin av bankkrascher i U. S. A. *SvD(A)* **1931,** nr 272, s. 22 (*rubrik*).

lavi`nartad adjektiv *lavinartat*

ORDLED: lav·in·art·ad

- som sker snabbt och okontrollerat

Dölj

EXEMPEL: *stadens lavinartade tillväxt*

HIST.: sedan 1852

S s g r : **LAVIN-ARTAD,** p. adj. (i sht i skriftspr.) bildl.; jfr **LAVIN** *a.* Att det abolitionistiska partiet .. med lavinartad hastighet tillväxer. *SvT* **1852,** nr 222, s. 4. —

-FARLIG. (i fackspr.) om terräng: farlig att beträda på grund av risk för laviner. *PåSkid.* **1928,** s. 214. —

-LIK, adj. (i skriftspr.) bildl.; jfr **-ARTAD.** **CYGNÆUS** 2: 307 **(1863).** En lavinlikt växande utgiftsstat. *FinT* **1924,** 2: 97.

Riskens karaktär

- Frivillighet?
- Omedelbar effekt?
- Personlig erfarenhet?
- Känd risk av vetenskapen?
- Kontrollerbar?
- Ny risk?
- Kronisk eller katastrofal?
- Vanlig eller fruktad?
- Dödlig?

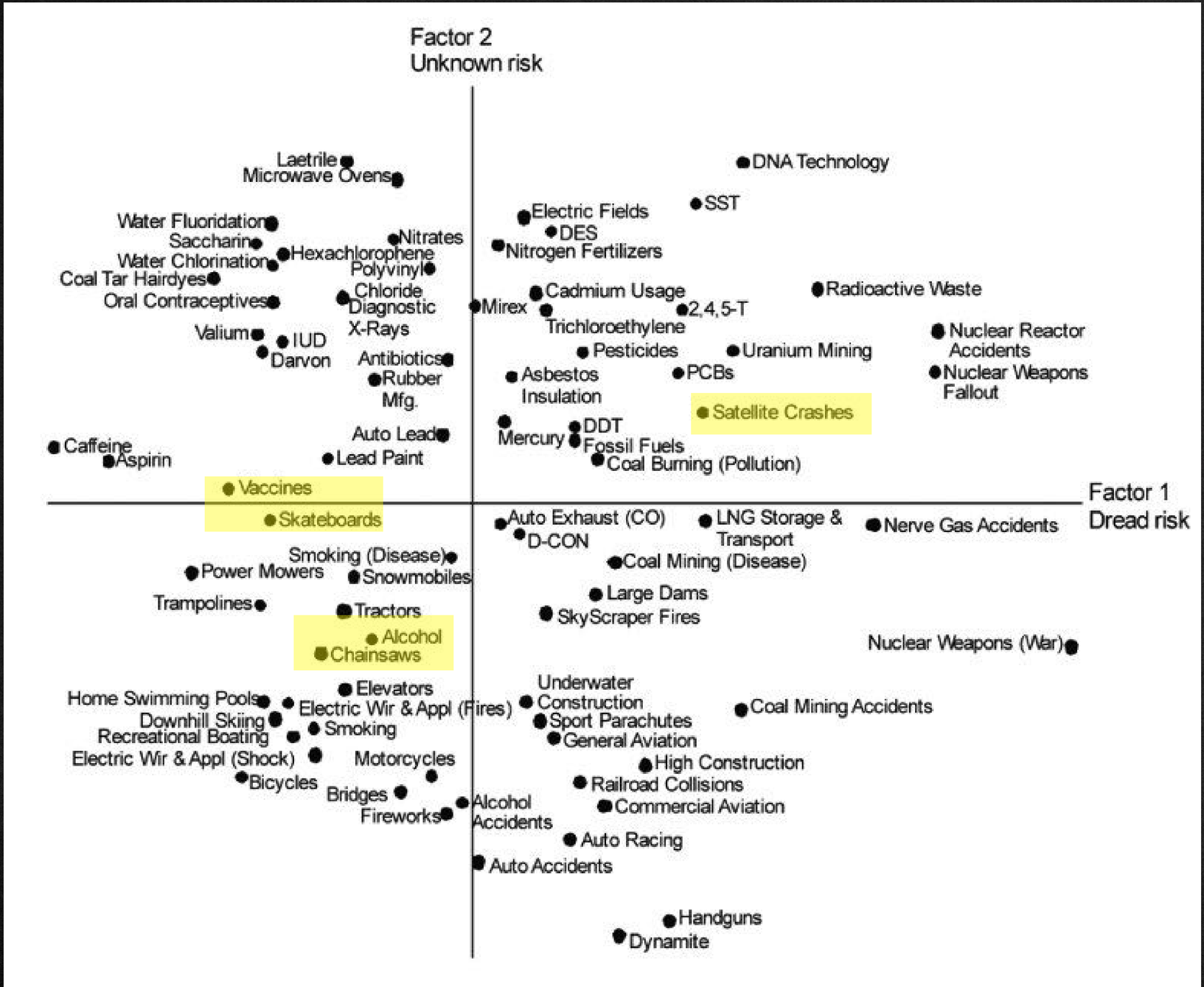
Factor 2
Unknown risk
Factor 1
Dread risk
Laetrile
Microwave Ovens
Water Fluoridation
Saccharin
Water Chlorination
Coal Tar Hairdyes
Oral Contraceptives
Nitrates
Hexachlorophene
Polyvinyl
Chloride
Diagnostic
X-Rays
Valium
IUD
Darvon
Antibiotics
Rubber
Mfg.
Auto Lead
Lead Paint
Caffeine
Aspirin
Vaccines
Skateboards
Smoking (Disease)
Power Mowers
Snowmobiles
Trampolines
Tractors
Alcohol
Chainsaws
Elevators
Home Swimming Pools
Electric Wir & Appl (Fires)
Downhill Skiing
Smoking
Recreational Boating
Electric Wir & Appl (Shock)
Motorcycles
Bicycles
Bridges
Fireworks
Alcohol
Accidents
DNA Technology
SST
Electric Fields
DES
Nitrogen Fertilizers
Cadmium Usage
Radioactive Waste
Mirex
2,4,5-T
Trichloroethylene
Nuclear Reactor
Accidents
Pesticides
Uranium Mining
Asbestos
Insulation
PCBs
Nuclear Weapons
Fallout
Satellite Crashes
DDT
Mercury
Fossil Fuels
Coal Burning (Pollution)
Auto Exhaust (CO)
D-CON
LNG Storage &
Transport
Nerve Gas Accidents
Coal Mining (Disease)
Large Dams
SkyScraper Fires
Nuclear Weapons (War)
Underwater
Construction
Sport Parachutes
General Aviation
Coal Mining Accidents
High Construction
Railroad Collisions
Commercial Aviation
Auto Racing
Auto Accidents
Handguns
Dynamite

Efter 11 september 2001 ökade biläkandet eftersom flygresor uppfattades som farliga

Vilket i sin tur fick till följd att ytterligare 353 personer dog i bilolyckor i perioden okt-dec 2001 (inrikesflyget minskade 20%, 17% och 12% motsvarande månader)

FAKTA: Att köra bil är 65 gånger farligare än att flyga samma sträcka

	Lavinolycka	Isolycka
Frivillighet?	Nej	Nej
Omedelbar effekt?	Ja	Nej
Personlig erfarenhet?	Nej	Ja
Känd risk av vetenskapen?	Ja	Ja
Kontrollerbar?	Nja	Ja
Ny risk?	Nej	Nej
Kronisk eller katastrofal?	Katastrofal	Kronisk
Vanlig eller fruktad?	Fruktad	Vanlig
Dödlig?	Ja	Nej

Social förstärkning

Vissa risker förstärks medan andra försvagas

FAKTA: 1000 svenskar dör varje år i fallolyckor

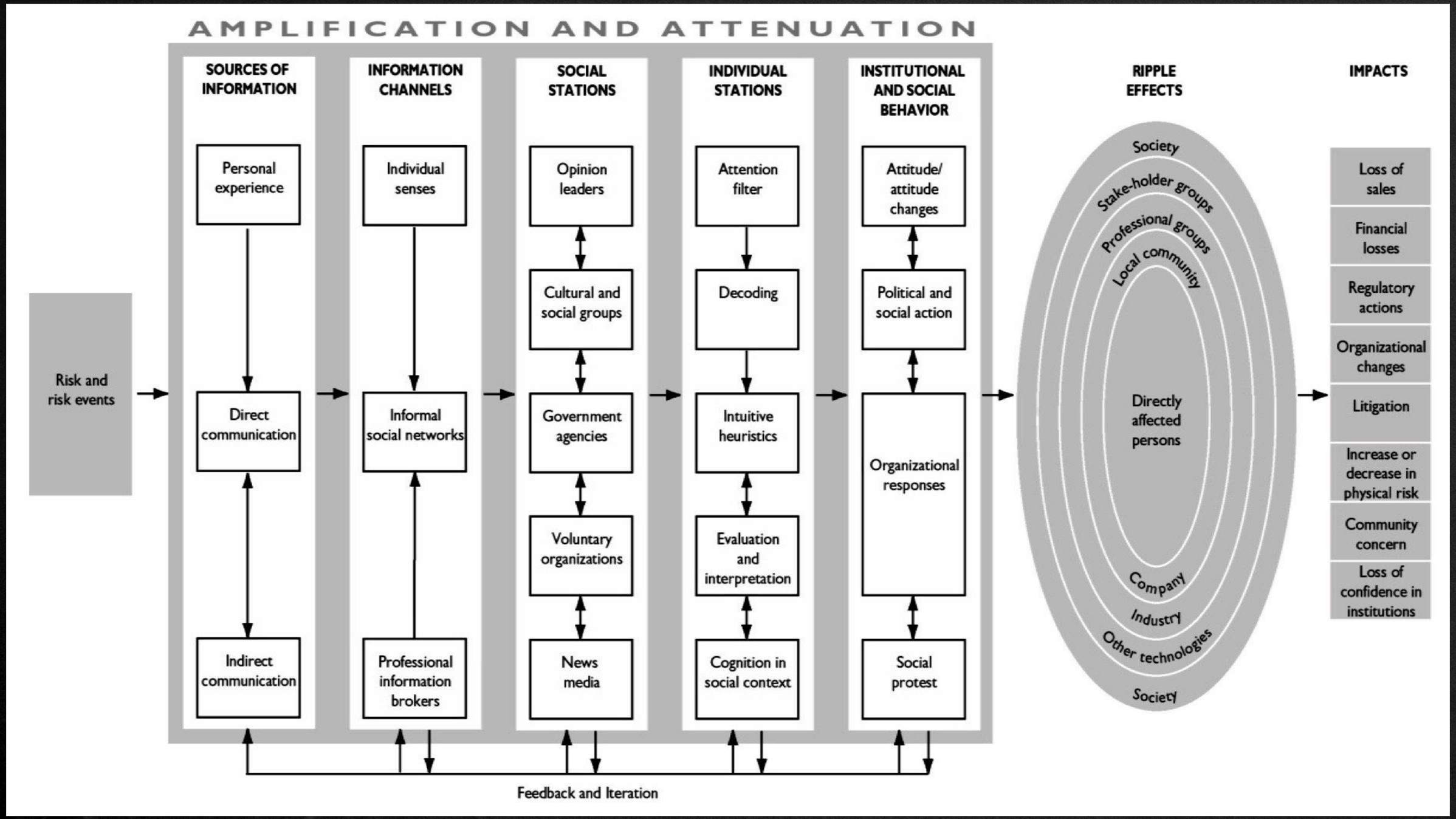
AMPLIFICATION AND ATTENUATION
SOURCES OF INFORMATION
INFORMATION CHANNELS
SOCIAL STATIONS
INDIVIDUAL STATIONS
INSTITUTIONAL AND SOCIAL BEHAVIOR
RIPPLE EFFECTS
IMPACTS
Risk and risk events
Personal experience
Direct communication
Indirect communication
Individual senses
Informal social networks
Professional information brokers
Opinion leaders
Cultural and social groups
Government agencies
Voluntary organizations
News media
Attention filter
Decoding
Intuitive heuristics
Evaluation and interpretation
Cognition in social context
Attitude/ attitude changes
Political and social action
Organizational responses
Social protest
Society
Stake-holder groups
Professional groups
Local community
Directly affected persons
Company
Industry
Other technologies
Society
Loss of sales
Financial losses
Regulatory actions
Organizational changes
Litigation
Increase or decrease in physical risk
Community concern
Loss of confidence in institutions
Feedback and Iteration

Utnyttja fascinationen
Utnyttja förstärkningen

Skapa mentala modeller för riskhantering

	Lavinterräng	Isar
Skaffa kunskap, gå kurser	✔	✔
Läs aktuell riskinformation	✔	✔
Använd säkerhetsutrustning	✔	✔
Öva räddning och första hjälpen	✔	✔
Åk med pålitliga kompisar	✔	✔
Åk aldrig ensam	✔	✔

Varför fascinerar laviner så?

Fjällsäkerhetsrådet 40 år

Stockholm 22 oktober 2019

av Stefan Mårtensson